

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Filozofická fakulta

Ústav věd o umění a kultuře

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor práce a studijní obor: Bc. Jana Doktorová, Dějiny a filozofie umění

Název práce: Malostranský graduál a jeho donátoři: renesanční iluminovaný rukopis jako nástroj měšťanské reprezentace

Oponent práce: doc. PhDr. Michal Šroněk, CSc.

Slovní vyjádření, náměty a otázky k obhajobě:

Jana Doktorová si za téma své diplomové práce zvolila jeden z utrakvistických iluminovaných graduálů, které jsou z mnoha důvodů mimořádně zajímavým materiálem pro řadu společenskovedních oborů, jako je kulturní historie, dějiny umění, dějiny hudby i náboženské dějiny. Českým iluminovaným rukopisům 2. poloviny 16. století se věnuje již po několik generací řada českých i zahraničních badatelů a zvláště po publikační smršti, kterou nás v posledních letech zaplavuje kolegyně Martina Šárovcová, by se mohlo zdát, že se téma vyčerpalo. O tom, že tomu tak není, velmi přesvědčivě vypovídá práce Jany Doktorové.

Autorka si vybrala terén, s nímž se seznámila již při zpracování bakalářské práce, a to prostředí Malé Strany, kde sledovala proměny veřejného prostoru Malostranského náměstí od středověku do raného novověku. Tentokrát se zaměřila na jedno dílo vzešlé z tohoto prostředí – tzv. Malostranský graduál, který se jí stal východiskem pro studium reprezentace malostranských elit na přelomu 60. a 70. let 16. století. Díky podrobnému archivnímu průzkumu, kde byly pro autorku hlavním zdrojem městské knihy, dále vytěžení stavebně historických průzkumů, odborné literatury a analýzy samotného rukopisu se jí podařilo nejen určit a monograficky představit řadu konkrétních jedinců a dalších činitelů (cechy, městskou radu) podílejících se na pořízení rukopisu, ale také detailně popsat složité síťové propojení jednotlivých subjektů a zachytit členitou strukturu donátorů graduálu, která se překvapivě jeví jako sociálně pestrá a také majetkově rozrůzněná, když se vedle členů městské rady objevují představitelé cechů, dvorští úředníci a řemeslníci. Důležitým zjištěním je skutečnost, že řada donátorů zasáhla do ikonografie výzdoby ve snaze důkladněji a jedinečným způsobem připomenout vlastní osobu. Autorka se věnovala také konfesní stránce díla, kde je zřejmé, že někteří donátoři byli v podstatě kryptoluterány. Současně ale silný kult osobních patronů některých donátorů svědčí o tom, že i v tomto prostředí současně fungovaly utrakvistické modely zbožnosti. Nicméně autorka sama postřehla, že přestože zájmy objednavatelů byly velmi mnohovrstevné, potřeba přihlásit se k městské komunitě byla silným stmelujícím činitelem.

Nadstandartní částí práce je edice testamentů a pozůstalostních inventářů, která dává možnost nahlédnout nejen do pracovního prostředí jednotlivých donátorů, ale také do jejich soukromí a osobních zájmů.

Práci Jany Doktorové je obtížné něco vytknout: oponent s úctou přehlíží množství pramenů a literatury, s nimiž se autorka vypořádala, s radostí čte text práce napsané svěžím stylem, bohatým jazykem a vědeckou erudicí. Nemohu se vyhnout poznámce, že v poslední době jsem měl možnost oponovat práce disertační, a že práce Jany Doktorové se jim směle rovná a rozhodně by zasloužila publikování.

Na závěr několik poznámek a otázek k diskuzi. Autorka po podrobném rozboru představila dílo velmi správně jako nástroj reprezentace (a nejen mužů, ale i několika žen!), kdy zasloužilé jednotlivce připomínají portréty, osobní patroni, individualizovaná ikonografie a řada dalších nástrojů včetně bohatého manýristického provedení výzdoby. Domnívám se, že v této souvislosti by bylo možné zdůraznit ještě jednu tvář díla, a totiž fakt, že jako reprezentační instrument je v době kvetoucího knihtisku zvolena forma iluminovaného rukopisu. Je třeba zdůraznit, že jde o evropský unikát, který má své zdroje v jedinečných historicko-konfesionálních poměrech, které v Čechách ve druhé polovině 16. století panovaly.

Výše jsem doporučil publikování práce a – pokud k tomu dojde – což doufám, doporučil bych pojednaný graduál šířeji zasadit do kontextu české knižní malby a výtvarného umění obecně. Též by bylo velmi zajímavé – a autorka sama i dosavadní bádání k tomu výrazně vykročilo – pokusit se o charakteristiku českého (měšťanského) objednavatele, který své reprezentační ambice uskutečňoval nejen na foliích iluminovaných graduálů, ale na půdě dalších médií. Dokázala by autorka v rámci obhajoby obrysy takového projektu nastínit?

Na úplný závěr jedna otázka k metodě. Jakých edičních zásad se autorka řídila při zpracování edice pramenů (testamenty a pozůstalosti)?

Práci Jany Doktorové pokládám za vysoce nadstandartní a ve všech ohledech vynikající, a proto ji samozřejmě doporučuji k obhajobě a klasifikuji známkou výborně.

Michal Šroněk

Navrhovaná klasifikace: Výborně

.....
podpis vedoucího/oponenta práce

Krems a/D, 5. srpna 2018

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------

